

# Educació Ambiental i Medi Urbà

L'Oferta del Departament de Dinàmica Educativa de l'Ajuntament de Palma

Aprofitant la recent celebració del "DIA MUNDIAL DEL MEDI AMBIENT" i la realització de la "CUMBRE DE LA TIERRA" a Río de Janeiro ens hem volgut apropar a una de les ofertes d'Educació Ambiental més importants de les nostres illes: la del Departament de Dinàmica Educativa (DDE) de l'Ajuntament de Palma.

Aquest Departament educatiu fou creat ara farà deu anys amb els objectius, entre d'altres, d'oferir un servei al professorat i a les escoles de Palma; contribuir al corrent de renovació pedagògica; potenciar escoles actives i ajudar que les escoles estiguin arrelades al medi o sobretot a la ciutat.

A partir del curs 1983/84 es començaren a programar activitats de natura i ecologia, oferta que s'amplià amb el pas dels cursos escolars: Setmana de l'Arbre, Granja Escola Ses Sitges, Horts i Jardins escolars, Son Moragues, S'Albufera... No obstant, la majoria d'aquestes primeres activitats eren programades i gestionades per entitats i/o institucions externes a l'Ajuntament, i aquest en realitat es limitava a subvencionar la participació dels alumnes de les escoles de Palma.

És a partir del curs 1989/90 quan els propis serveis tècnics del DDE començaren a dissenyar activitats que ja podem anomenar d'Educació Ambiental, les quals també són gestionades pels serveis propis del mateix Departament. D'aquesta manera i durant aquest mateix curs escolar apareixen activitats com "La Façana Marítima de Palma" i "Bellver, un balcó sobre Palma" entre d'altres. La consolidació d'aquest procés es va produir l'any 1990 amb la creació del Servei d'Educació Ambiental del DDE.

Per conèixer millor aquesta àmplia oferta educativa hem parlat amb Apol·lònia Mora,

responsable dels programes d'Educació Ambiental del Departament de Dinàmica Educativa i amb l'equip del Servei d'Educació Ambiental, el qual està gestionat per la Societat Balear d'Educació Ambiental (SBEA).

Apol·lònia Mora ens explica les característiques del plantejament ambientalista del Departament:

*"Nosaltres no entenem l'Educació Ambiental com una assignatura nova, ni com una matèria d'estudi separada, pensam que és més bé una educació integral permanent que ens possibilita entendre la realitat en un sentit global.*

*Com a moviment ètic que és, l'Educació Ambiental ajuda a l'alumne a comprendre la interdependència amb el medi i a comprendre's a si mateix com a part integrant d'aquest, oblidant postures de dominació home-medi. A més a més el seu camp d'actuació no és tan sols els ambients naturals sinó que també té en compte els elements rurals i urbans, ja que tots estan lligats i són interdependents.*

*No obstant això, no ens proposam únicament donar informació o coneixements, ja que el nostre objectiu principal, com molt bé diu Jaume Terrades, és crear uns valors i unes actituds a favor del medi. Tot plegat suposa una renovació de conceptes i de metodologies a utilitzar, és a dir, una renovació dels sistemes d'ensenyament-aprenentatge.*

*En resum, podem dir que l'Educació Ambiental constitueix una nova manera de viure i, per tant, suposa un compromís, una modificació de la conducta, unes noves actituds de l'individu, que han de cobrir no només les etapes escolars sinó també el quefer de cada dia".*

A nivell metodològic, ens continua explicant la nostra interlocutora, consideram important abordar els programes ambientals des del punt de vista de la interdisciplinarietat, que implica una reestructuració dels programes, centrant-los no en assignatures, sinó en problemes ambientals que distintes assignatures intentaran explicar conjuntament, així mateix consideram adequat utilitzar la tècnica de projectes, els exercicis de simulació i els jocs de dramatització.

El dijous dia 28 de maig, el Ple Municipal de l'Ajuntament de Palma va aprovar el Programa de Dinàmica Educativa per al curs 1992/93 i, per tant, creim important fer referència a les activitats que durant el present curs s'ofereixen a les escoles de Palma -recordem que avui ens centram únicament en les activitats d'Educació Ambiental, deixant l'anàlisi d'altres apartats per altres ocasions-.

En el quadre adjunt destacam les activitats d'Educació Ambiental més importants del DDE. Com podem veure, s'ofertaran 15 activitats i, si feim cas a la participació mitja dels darrers cursos, podem preveure que hi podran participar aproximadament entre 35.000 i 40.000 alumnes.

Parlar de totes les activitats ens seria impossible i és per això que l'equip d'Educació Ambiental ens ha explicat alguns aspectes comuns a totes elles.

Segons ens expliquen els nostres interlocutors, les activitats s'ofereixen a través del Programa PALMA CIUTAT EDUCATIVA, mitjançant el qual el professorat fa les sol·licituts i posteriorment el DDE elabora un calendari de visites.

Abans d'iniciar les activitats es realitzen sessions informatives per als professors i, quan l'activitat ho requereix, es realitza l'itinerari que es farà amb els alumnes al mateix temps que es

donen suggerències per realitzar l'activitat de manera profitosa i de com lligar-la amb el currículum escolar.

Totes les activitats inclouen un itinerari o una visita i presenten la següent estructura:

" ABANS: Conjunt d'aspectes i activitats que s'han de fer a la classe, abans de l'itinerari o la visita.

" DURANT: Realització de l'itinerari o la visita.

" DESPRÉS: Activitats per analitzar i consolidar els aspectes investigats anteriorment i que generalment es realitza a l'escola.

Així mateix ens parlen de l'Aula d'Estudis Urbans, un equipament que va començar a funcionar el curs 1990/91 i que consta de dues sales situades al Castell de Bellver. A partir d'ella es dóna suport als professionals de l'ensenyament per treballar diferents aspectes medioambientals, sobretot els relacionats amb la ciutat de Palma, al mateix temps que es perfila com a punt d'informació per als ciutadans tant individualment com a nivell col·lectiu (Associacions de veïns, grups ecologistes...) per tal d'oferir informació sobre la ciutat i posar a l'abast recursos per fer possible l'estudi de la ciutat des d'una altra perspectiva.

L'Aula d'Estudis Urbans també és el punt de partida de totes les activitats d'Educació Ambiental que es realitzen al voltant del Bosc de Bellver:

- Fes-te amic del Bosc.
- Descobrir la natura a Bellver.
- Bellver, un balcó sobre Palma.
- Palma a vol d'ocell.

Com a novetat per al curs vinent destaca el programa "VIURE L'ESCOLA. PROJECTE INTEGRAL PER A LA DESCOBERTA DEL CENTRE".

El que es pretén és que els infants investiguin els diferents recursos escolars (funcionals, humans i materials) per arribar a la seva òptima utilització, seguint les pautes consignades en el document "Estratègia Mundial per a la Conservació"

Amb aquesta activitat i ajudats per una visió sistèmica de les coses, és a dir, a partir d'un punt de vista ecològic, els infants poden arribar a un enteniment més global de les coses i a partir d'aquí a l'adquisició de noves actituds i hàbits més compromesos a favor del medi.

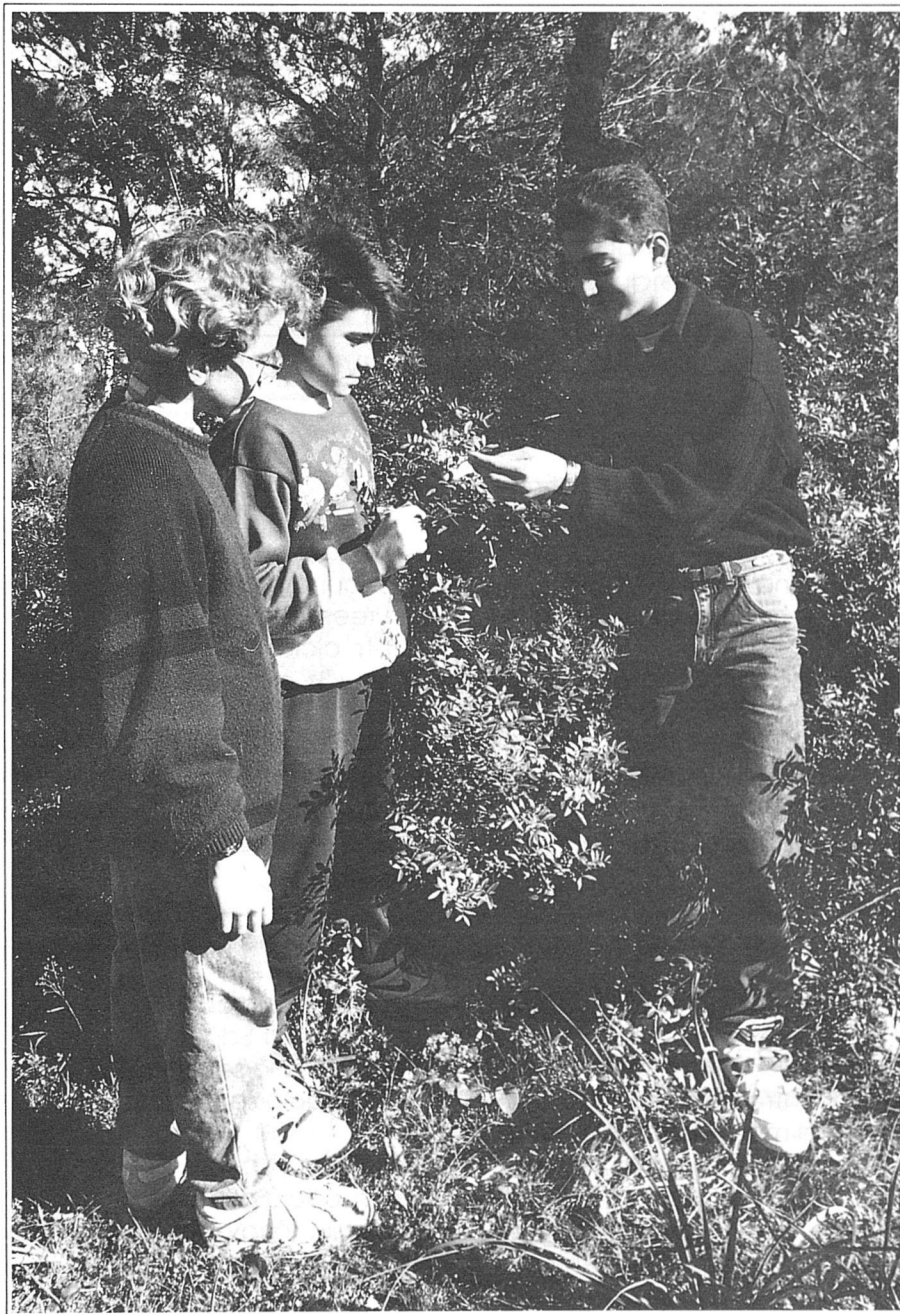
"Viure l'escola" s'iniciarà amb un muntatge escènic que es realitzarà a cada una de les escoles participants, el qual jugarà un paper eminentment motivador. Després serà el mestre qui, mitjançant el material didàctic elaborat pel Servei d'Educació Ambiental, treballarà els temes proposats: l'aigua, l'energia, els materials escolars, la neteja, els materials estructurals i les persones.

Un monitor donarà suport i assessorament a l'activitat en els moments més conflictius, si el mestre ho creu convenient. Es contarà també amb el suport d'un especialista en arts plàstiques.

Després de treballar tots els aspectes i un cop analitzats els resultats de les activitats i esperant un canvi d'actitud favorable, respecte a l'escola i al medi, per part, de tota la

comunitat escolar, el grup d'animació conclourà amb una festa.

Una altra activitat nova a destacar és "PENSEM EN ELS ARBRES. Campanya per a la utilització de paper reciclat a l'escola", que implica el compromís, per part dels centres, de realitzar una recollida selectiva de vidre, paper



i piles. Al mateix temps es realitzarà tot un conjunt d'activitats entorn a aquest tema: debats, tallers... i es començarà a utilitzar paper reciclat en totes les activitats del centre.

Mitjançant l'activitat "LA CIUTAT I ELS POBLES, DUES REALITATS DIFERENTS", la qual s'ofereix també per primera vegada el present curs, els alumnes de la part forana podran acudir a l'Aula d'Estudis Urbans per fer un estudi comparatiu sobre el funcionament i la dinàmica del seu poble i d'una ciutat: Palma. Estudiaran temes com: els residus, l'energia, els transports, la cultura, les institucions...

Des d'aquestes pàgines no ens resta més que felicitar l'equip responsable d'aquests programes i en certa manera felicitar també a tots els ciutadans de Palma, ja que després de deu anys de la creació del DDE, podem afirmar que tot i els canvis que ha sofert la regidoria d'Educació i els que ha sofert el mateix Ajuntament, el DDE ha consolidat una manera de treballar sèria i coherent, que sens dubte ha jugat i segueix jugant un paper important en la renovació pedagògica dels centres educatius de Palma □

#### OFERTA D'ACTIVITATS D'EDUCACIÓ AMBIENTAL PER AL CURS 1992/93

ACTIVITAT	NIVELL EDUCATIU	LLOC REALITZACIÓ
Exposició "Palma, tot això i molt més" Aula d'Estudis Urbans	Secundària obligatòria	Itinerant per les escoles
Palma a vol d'ocell Fes-te amic del bosc	Tots els nivells educatius i públic en general	Castell de Bellver
Descobrir la natura a Bellver Bellver, un balcó sobre Palma	Secundària obligatòria Preescolar i 1r. cicle d'Educació primària	Aula d'Estudis Urbans Aula d'Estudis Urbans
La façana marítima de Palma	2n. i 3r. cicle d'Educació primària 3r. cicle d'Educació primària i 1r. cicle d'Educació secundària	Aula d'Estudis Urbans Aula d'Estudis Urbans
L'aigua a Ciutat	3r. cicle d'Educació primària i 1r. cicle d'Educació secundària	Port de Palma (Itinerari en barca)
La Depuradora	Secundària obligatòria	Estació de cloració d'Emaya situada a Lloseta
Forn d'incineració de Son Reus Conèixer els embassaments	Secundària obligatòria 3r. cicle d'Educació primària i Educació secundària	Depuradora d'aigües residuals núm. 2 Abocador de Son Reus Embassaments
Centre d'Interpretació del medi (Esportes)	Educació secundària	Centre d'Interpretació del medi (Esportes)
Pensem en els arbres	Educació primària	Als centres escolars
Viure l'escola	Educació primària	Als centres escolars
La ciutat i els pobles, dues realitats diferents	Secundària obligatòria	Aula d'Estudis Urbans